

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasásos petitsor ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fill.

Az állami tisztviselők mozgalmá.

Mindenkinek kenyér kell és mindenkinek joga van arra törekedni, hogy állásához, rangjához illően megélhessen abból a kenyérből, melyet munkájával keres magának.

Magyarországon a tisztviselői karnak, kivéve az öt első rangosztályba sorozott állami tisztviselőket, rangjához illő, társadalmi igényeihez mért anyagi ellátása nincsen, s ezt a mostoha helyzetet súlyosbítja egy másik baj, az tudniillik, hogy nálunk a tisztviselői karnak szolgálati viszonyai is sok kívánni valót hagynak hátra és erkölcsi érdekeik nem részesülnek abban a méltányos kedvezésben, melyet egy ilyen intelligens, az állami élet legfontosabb ügyeit intéző testület számára a törvény erejével biztosítani kellene.

A mult századtól örökségképen átvett egyesületi és szövetkezeti szellemnek kifolyása az, hogy az életérdekek kivívása és biztosításáért szervezett társadalmi mozgalmakban tömör sorokban egész testületeket látunk fellépni, melyek a legkülönbözőbb harci fegyverekkel küzdenek. A munkás elem, ha elégedetlen a helyzetével, sztrájkol. Feláll, érdekkapcsot képez és mint egy ember követel, dacol

a munkaadóval, a míg követelését nem teljesítik, vagy a míg dacolásra serkentett erélyét a szükség meg nem törli. A föld szegénysorsú népe, ha bajai nagyon felszaporodtak és sanyarúságának a mértéke betelt, rajokba verődik és mint elszálló méhcsalád idegenbe vándorol, a hova az inség hajtja és a jobblét reménye vezérli.

A gazdaközönség, ha már megroskad a közterhek és a mostoha gazdasági viszonyok súlya alatt, előbb keservesen kipanaszkodja magát, azután a szövetkezeti önségélyt veszi igénybe, végre segítségért kiált a kormányhoz és a törvényhozáshoz. A kiskereskedő és a kisiparos, ha a nagy kereskedelem és a nagy ipar agyonnyomással fenyegeti, érdekköröket létesít és az áregység segélyével a fogyasztó közönségre veti terheinek azt a részét, melyet ő maga a reá gyakorolt nyomás következtében elviselni nem bír. Az értelmi pályák embeleinél is a létvédelem nagyon különböző. A tanítók, a magyar társadalomnak eme legszegényebb munkásai az ő egyleteik révén panaszkodnak, alázatosan kérnek, egyébként pedig túrnak. A tanárok már bátrabbak, azok javaslatokkal is előállanak és követeléseiknek nagyobb nyomatékkal adnak kifejezést. Mind ezek után jönnek a tisztviselők, kik közül a tör-

vényhatóságok, városok és magánintézetek emberei csak úgy suba alatt elégedetlenkednek, az államiak azonban hatalmas, nagy arányú mozgalmat indítanak, melynek árszerű hőmpölygését a törvényhatósági tisztviselők csendes, de melegen rokonszenves részvéte kíséri.

Látjuk e szerint, hogy a létvédelem terén mindenütt testületileg szervezkednek az emberek. Ez a testületi szervezkedés, az abból származó közös érdekképviseletés-eljárás egyöntetűség lesznek a XX. században harci fegyverek, melyek mindazok kezeiben megvillannak, a kik az életérdekek nagy harcában jogaik és igazaikért a küzdőtérre kiállanak. Nagy hibát követne el és igazságtalanul ítélne, a ki ebben a testületi szervezkedésben csak azért, mert az a létvédelem terére átnyúlik és nem annyira az önségély, mint inkább az állam, vagy a társadalom segítségét megnyerni törekszik, szocialisztikus hajlamoknak a megnyilatkozását látná.

Nincs a létvédelemre irányuló szervezkedésben, ha még oly széles testületi alapon történik is, magában véve semmi szocializmus, vagy ha van, úgy ez a szocializmus itt nem jelent mást, mint társulást, melynek célja erőt képviselni azokkal szemben, a kiktől a társulók anyagi és erkölcsi helyzetök javítását várják.

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Egy pólya és három fátyol.

— Egy szék elbeszélése. —

Irta: **Reviczky Irma.**

Erdőben lágy szellő ringatta a bölcsőmet. Környezetem halványzöld moha volt, erika, ciklamen és illatos gyöngyvirág. A magasban az ég boltozatja, alattam a föld, melyet a tél hólepelével, a tavasz ibolyával, a nyár virágszönyeggel és az ősz sárga-piros lombozattal borított be. Nem ismertem a világot, nem az embereket. Az erdő sötét rengetegje volt a világom, vidám dalu madárkák, csillogó bogarak és félénk vad a lakói. Csendéletünket nem zavarta semmi, míg egyszer csak zord kinézésű alakok jöttek, fel-fegyverkezve nagy baltákkal, — néhány fejsze-csapás és én ott hevertem lábaiknál. Mire fel-eszméltem, egy tutajon voltam és lefelé evezünk a hullámos folyón, vashidak alatt, zöld virágos rétek mellett. Városok, falvak, hegyek és sziklabércsek lassan el-elmaradtak. És mikor megkon-dult Ave Máriára a harangszó a távol és közeli tornyokban, mikor feltűnt az esti csillag, kikötöttünk a vizmosta, kavicsos parton, nagy kari-

más kalapu, fekete gúnys kísérőim tüzet gyújtottak s elkészítették egyszerű edelüket. Rövid makrapájukkal a szájukban guggoltak a magas lobbót vető tűz körül, olykor bánatos dallamra kezdtek, harangszerű mély hangjuk elhallatszott messzire.

Alattunk a csendes vízben furdott a hold ezüst korongja, fölöttünk a sötétkeg ég és a csillagok milliárdjai. Néha kitört a vihar is és sárgára festette a felvert zöld hullámokat. Nem sokkal ringattak a folyó változatos színű habjai, mert egy nagyobb városba érve, eladtak engem tutajostól együtt. Így kerültem egy nagy gyárba, hol zakatoló gépek, pallérozó, furnirozó kezek alól mint „szék“ kerültem ki és olyan járművön, a melyben a nagy sötétség miatt nem láttam semmit, elszállítottak egy nagy házba. Ott keztem a pályafutásomat, — az élményeimet itt mondom el röviden.

Menyезetes ágy előtt állottam, kék és ezüst kárpitos szobában. Fehér csipkepólya hanyagul volt a támlámra vetve, mellette hevert egy pici túll fejkötőcske, melynek selyemszállagos csokrán megtörött az éjjeli függőlámpa halvány rózsás fénye. Gyermeksírás hallatszott . . . porcellán kádacsában először fűrésztöttek az aranyos kis

babát, aztán bepólyázva a selyemfüggönyös ágyra tették, melyben kimerülten feküdt egy gyönyörű szöke asszony, csipkés átvonatu atlaszpárnákon, kék selyem takaró alatt. Az ágy szelénél egy csinos barna férfi állt, az asszony parányi puha kacsóit gyengéden simogatva. Ekkor láttam először, hogy mi a legnagyobb boldogság ezen a világon. . .

Néhány nappal később ugyane szobában, mely ez alkalommal délszaki virágokkal lett fel-diszítve, aranyozott lábu kis márvány asztalkán, két karos ezüst gyertyatartóban viaszgyertyák égtek, melyek közé egy arany feszület volt téve. Ettől távolabb állt egy kék selyem-plüsches nyug-ágy, azon ült finom csipkés, szallagsokros, indiai selyem „sort de lit“-ben (pongyolában), a boldog fiatal mamácska. Arany sodronyos, kék selyem-függönyös bölcsőben, hófehér pólya finom csipke-zetű fodrai közt aludt édesdeden a kicsike, az ünneplőbe öltözött viruló szekely dada csendes ringatása mellett. Aranynyal áttört, pókháló finom-ságú fátyol volt a támlámra téve, e keresztelő fátyollal lett a főúri család minden sarja a szertartás alatt beborítva, ezzel borította le most is a keresztanya, egy magas nyulánk, alenconi csipkével diszített megszínű brokát ruhába öltözött szép asszony, a kis „Erikát“.

Hogy az emberekben felébredt az erőképviselőnek ez a gondolata, azt a XX. század embereinek nem lehet bűnül felróvni, mert mint mondtuk, ezt a gondolatot a múlt században kifejlesztett egyesületi és szövetségi szellem szüli, a mely szellemnek az erejét a múlt század csak szórványosan fellépő és többnyire törvénytelen alpból kiinduló mozgalmakban érezte meg, míg a jelen században ez a szellem a rendszeres és mint reméljük, törvényes korlátok között mozgó jelenségek egész sorozatában fogja éreztetni hatásait.

Ilyen, a testületi szellem által erőre kapott, de mindenképen a törvényes szabadság keretei által határolt jelenségnek tartjuk mi a tisztviselők mozgalmát, melynek jogos voltát már fentebb elismertük. Előterbe lép azonban ennek a mozgalomnak megítélésénél az a kérdés is, vajjon lehet-e ettől a mozgalomtól a tisztviselők javára gyakorlati eredményt várni?

Lehet, ezt kétségtelennek tartjuk, ha csak kitartók lesznek a mozgalom vezetői, ha nem engedik leszereltetni a mozgalmat, még mielőtt közös és szabatosan körvonalozott kívánságaikat kifejező megállapodásra jutottak volna, és ha kívánságaik előterjesztésénél a túlzásoktól gondosan megóvják magukat.

A mi első sorban anyagi helyzetüknek a javítását illeti, az bizony egy olyan feladat, melynek sikeres és kielégítő megoldását nem tudjuk magunknak másképp elképzelni, mint úgy, hogy azzal az állam pénztárát terheljük meg. Ez a megterhelés természetesen adószaporítást vonna maga után, melytől hiába fáznak a hivatalos körök és a félhivatalos lapok, mert utóvégre is ez lesz ennek a pénzkérdésnek az ostorcsattanása. Megfontolva beszélünk adószaporításról és nem adóemelésről, mert adóink legnagyobb részét emelni nem lehet, de létező adóinkat ujakkal szaporítani igenis lehet, a nélkül,

A mint a szertartás véget ért, mindenki bámulta az aranyos kis babát, mely oly üde volt, mint az erdei apró virágok, a rózsaszínű kedves Erikák. A szülők úsztak az öröm és boldogságban, — kint pedig aranyos tavaszi napsugárban furdott a táj...

Sok tavasz mult el azóta. Én még mindig abban a házban vagyok, de ma egy pazar pompával berendezett ebédlőben, káprázató fényűzéssel terített asztal mellett. A hófehér abroszon szikrákat szór a kristály meg az ezüst, az izlésesen elhelyezett virágok mámorító illatot lehelnek...

A násznép haza jött a templomból. Szőke, bájos, fiatal leányka hosszú fehér menyasszonyi fátyola lágyan simult a támlámra. Szerelmes vőlegénye mellette állt és az első csókot nyomta az ujdonsult asszonyka pici piros ajkára. Ez a csók egyszerre rózsás lángba borította Erika virágarát, mely ma különösen emlékeztetett a cyklamén rózsás szirmaira, a gyöngyvirág édes illatára, pici piros szája az erdei eperre, karcu nyakszirtje a tél havára, aranyfényű hamvasszőke haja a felkelő napot megelőző aranyos felhősékre és a szemében ragyogó fény az első napsugárra, mely a harmatcseppeken meg-megrezeg gyémántos tűn-

hogy ennek a szaporításnak terhe az aránytalanul nagyon megadóztatott földbirtokra és kisiparra esnék. A jövedelem megadóztatása nálunk még nincs kimerítve, sőt éppen ezen a téren olyan kirívó igazságtalanságokat látunk, a minőket csak egy ilyen, a merkantilizmus vagy onrabló elvei által erősen megmetyelgett országban követhettek el.

Nálunk ezekre megy azoknak az egyéneknek a száma, a kik haszonban való részesedés, üzleti nyereség, iparvállalati, pénzügyi részvények és tantiémek címén évenként egész vagyont zsebelnek be, de ezen jövedelmök után egy fillérenyi adót nem fizetnek. Az ingó tőke befektetései a biztosító társaságok, vasutak, a nagy kereskedelem és ipar vállalatainál 15—20 százalékos jövedelmek, tehát háromszor-négyszer annyit, mint az ingatlan birtok, de a törvényhozásnak nem jut eszébe azokat a vállalatokat olyan adóval megróvni, mely az ingó és ingatlan tőke között egyenletesebb jövedelem-arányt állapítana meg.

A progressív adórendszernek a behozatala, a IV. osztályú kereseti adó reformja, melynél egy kis pénzügyi figyelemre kellene méltatni a dúsan jövedelmező mellékfoglalkozásokat, melyek mint különböző jellegű és című kormánybiztoság, közigazgatási, egészségügyi, műszaki felügyelőség és kirendeltség szép összegekhez juttatják a kormány kezébe, továbbá egyes fényűzési cikkek nagyobb mérvű megadóztatása, az adómentességi kedvezmények megszorítása: mindez, ha az igazságos tehermegosztás elve szerint végrehajtatik, adószaporítási forrást képezhet.

Ebből a forrásból merithet az állam annyit, a mennyi a tisztviselők anyagi helyzetének megjavítására szükséges. Ez okból mi abban a hiszemben vagyunk, hogy pénzügyi nehézségek meg nem akadályozhatják ennek a jogos érdeknek a ki-

dökléssel. Hangja pedig oly dallamosan esengett, mint az erdei csermely halk moraja...

Vigan folyt a lakoma cigányzene mellett.

Sokszor kizöldült azóta az erdő és sokszor hullatott sárga-piros lombot, bizonyára sok tutaj is ment le azóta a folyón. Pici gyermek-kacsók selymes érintése az első áldigalást mellettem próbálgatva, de hányszor érte támlámat. Láttam a játékkukat, a serdülő ifjuság vidám mulatozását, tanuja voltam sok vig lakomának, támlám fölé sokszor hajolt egy-egy libériás inas, édes gyöngyöző bort töltögetve szép asszonyok és szerelmes urak poharaiba... fény és árny vonult el előttem, a mint ezt meghozza az élet változó skálája, de a csók emléke megmaradt...

Őszi napsugár borult a tájra. Évek mulva egy napon ismét a szokott helyemen állottam, de a nagy terem falai fekete posztóval voltak bevonva és a közepén egy nagy ravatal állt, rajta ércoporsó, melyre ránehezedett a díszes koszorú virágpompája. A viaszgyertyák sárgás fénye megrezgett az aranybetűs nehéz selyemszallagokon... Ismét egy fátyol volt a támlámra vetve ezüst csipkés szélekkel, — szemfödőnek készült...

Harmadnapra kint állottam a feketével be-

elégítését. A tisztviselők mozgalma sikerre fog vezetni, ha kitartók lesznek és megmaradnak a mérséklet medrében, a melyben már eddigi akciójukkal is biztos utat vágta maguknak a siker felé.

A privigei képviselő-választáshoz.

A privigei választókerületnek politikailag semleges köreiből a következőket írják lapunknak:

A Juriss Mihály halálával megüresedett privigei képviselői állás rövid időre való betöltése körül élénken folyik a versengés.

A hivatalos apparátus Filberger vezérlete alatt erősen dolgozik az itt senki által sem kívánt, sem várt, sem óhajtott Markhot Aladár mellett; eddig azonban minden siker nélkül, de oly orcátlanul üzik a hivatalos pressziót, hogy azok is, a kik talán mint a szabadelvű párt hívei más-különbön rábirhatók lettek volna arra, hogy Markhot mellett állást foglaljanak, látván ezt a hivatalos hatalommal való visszaélést és megundorodván attól, most a néppárthoz csatlakoznak, vagy semlegesek maradnak.

Láttuk Tarnóczyt garázdálkodni, láttuk a hivatalnok-sereget korteskedni Nyitrán 1895-ben, de az kis Miska ahhoz, a mit Filberger itt művel. Minden tanácskozás a szolgabíró hivatalos helyiségében tartatik, a mult héten is ott gyülekeztek a jegyzők, ott diszitették fel magukat Markhot féle tollakkal és feldiszítve jöttek ki a hivatalból, hogy lássa a világ, hogy a hivatal Markhot mellett foglal állást.

Nagyon érdekes volt a Markhot zászlóinak kiosztása. A főbíró egy hivatalos jegyzéket csinált a házakból, a hová a zászlók kitzendők, azután a szolgabíró szekere felültette a trachoma-kórházi szolgát és a háztulajdonosok tudta és beleegyezése nélkül feltűzette a lobogókat. E közben történt, hogy dr. Gömör Zsigmond ügyvéd nem engedte feltűzteni a házára a zászlót és találkozáván a gyógyszerár előtt a főbíróval, ez őt gorbán megtámadta, mondván, nem tudja-e, hogy a főbíró rendelte el a kitzést? Erre Gömör azt válaszolta: „Az nekem nem imponál, elég sajnós, hogy ily ember lehet főbíró”; mire a főbíró őt gyávának nevezvén, feleletül azt kapta Gömörtől, hogy ő a gyáva és ha a főbíró nem oldott volna kerekét, Gömör bizonyára csattanós módon és kézzelfoghatólag magyarázta volna meg Filbergernek, hogy a gyávaságot rossz helyre cizmezte.

vont oszlopos tornácra és rám tették a koporsónak azt a végét, melyben azon fő aludta az őiök álmát, kinek első fejkötőcskéje, első pólyája, a támlámon hevert egykoron. A gyászszertartás nagy pompával ment végbe, — aztán levitték Erikát az ősök kriptájába, örökre pihenni...

Zárt ajtók és lefüggönyözött ablaktáblák mögött soká, nagyon soká nem láttam semmit, míg egy napon arra virradtam, hogy kisélejtezek és a padlásra vittek a sok lim-lom közé. Mielőtt azonban ezt az utat megtettem volna, megpillantottam egy csinos, barna asszonykát, a ki az utódromra, egy napoleon-stylű szék támlájára hanyagul támaszkodva parancsokat osztogatott a járókelő szolgaseregnek. Keleti szövésű pongyola simult karcu termetéhez, nagy fekete szeméből egy kicsinylő pillantást vetett felém, — mégis ez volt az utolsó fényugár, mely kikisért rég megszokott othonomból...

Azóta itt vagyok magas rezidenciában, — látom mint kergeti a szél a hóhelyeket a szédítő magasból, — egyebet nem látok. De mégis valamit: egy ereszt és alatta egy üres fecskéfészket.

Türelmetlenül várom a tavaszt és csicseregő hirdetőit, a bársony sipkás, fekete frakkos márdárkákat...

* * *

Most már ebből láthatja mindenki, hogy kicsoda választásnak nézünk elébe; ez egy fokozottabb kiadása lesz a Bánffy-féle választásoknak, melynek árnyékát már előre vetik az előzmények.

Mily egészen más viszonyok közt folyik a néppárt szervezkedése, melynek jelöltje dr. Ernst Sándor, szombaton érkezett meg Zmeskál Zoltán országgyűlési képviselő kíséretében. Vasárnap del előtt a nagy mise után elmondotta programmbeszédjét a piacon nagy közönség jelenlétében. A beszéd igen kedvező hatást tett a hallgatókra, kik annak egyes részeit szünni nem akaró eljenzéssel kísérték. Délután körútra indult, meglátogatta Koós és Szbedrázs községeket, a hol csakhamar megnyerte a népet gyönyörű, meggyőző szónoki képességével. Este megjelent a tűzoltók tisztai majálisán, a hol Rákóczy indulóval fogadták, kísérték, körülhordozták és eljeneztek. Ma Handlova felé indult. Ha útja mindenütt oly sikeres lesz, mint volt eddig, biztos győzelemre számíthat.

Jövő héten, mint értesülünk, több néppárti képviselő, köztük Rakovszky István is el fog jönni a kerületbe és a jelöltet körútján kíséreni fogja.

A hivatalos, de törpe kisebbségben levő Markhot-párt látva a néppárti jelölt hódításait, teljesen consternálva van, mert lehetetlen észre nem vennie, hogy mennél nagyobb a hivatalos nyomás, annál kisebb a pártja. A csausaiak és szbedrázsaiak a hivatalosan küldött Markhot-zászlókat visszaküldték. Handlova egészen a néppárt mellett van, úgyszintén Német-Próna, Privigyé, Bajmóc, Cigel, Szbedrázs, a többi községekben is tulnyomóan a néppárt van többségben.

L.

Jul. 11-iki kelettel írják lapunknak:

Tegnap a 9 órai esti vonattal érkezett Privigyére Markhot Aladár, Filberger jelöltje. Bizonyára reménykedett, miután a hivatalos apparátus egyhangulag jelölte, hogy teugernyi néptömeg fogja várni megérkezését és ünnepélyes lesz a fogadtatása. Ebben nagyon csalódott, mert bizony ott Filbergeren, a szolgabírákon és néhány zsidón kívül nem volt senki. A város értelmisége nem vett tudomást megérkezéséről, tehát be kellett érnie néhány zsidó és hivatalos éljennel.

A vasutól Freiburger, Filberger puszi pajtása, zsidó korcsmájába hajtatott, a hol a kapu alatt ismét a zsidó fiuk eljeneztek.

Komikus volt a dolog a csendőrséggel, egy őrző rohamos lépésekben sietett a vasuti állomáshoz, de csakhamar visszafordult. Megkérdez-

Akác-virág édes illatát hordja felém a nyári szellő lágy fuvalma. A fecskék másodsor is megnépesült; sötétfeju kis madárkák kíváncsian kandikálnak kicsi sárházukból s egyre tájtják sárgásszélű csőrüket, közben folyvást csicseregve. Nyilsebesen repülve jön az öreg fecsképár, hozva a várva várt eledelet, mely után egyszerre kapkod négy fejecske. Élénk vita támad, de mindenkor a győztes a legegésőbb. Olykor az öregek megpihennek fészükön, akkor kékes fényű jelmezekben csillog a napsugár, mely lopva surran az eresz alá és vakítja a fekete gyöngy szemecskéket. És ha leszállt az est homálya és a nap már pihenőre tért, ekkor ők is beljebb bujnak a fészükbe, bársnyos fejecskejüket tollazatukba rejtve álmodnak távoli tengerpartokról, narancs- és pálma-ligetekről, jóízű álmukat nem zavarja a közeli „Zobor“-hegy tetejéről elhangzó „Säckingeni trombitás“ mélabús dallama, melyet egy szerelmes Don Juan fúj esténként a vadászskürten...

Magános lakomban nem unatkozom többé, mert a fecskék oly kedvesen csicseregnek... Azonban a nagy világ vig zajából vajmi kevés nesz jut fel hozzám. Hallgatom a fecskék csicseregését tehát... Olykor sötét felhő alá bujik a nap, s távolról hangzik a felbőszült ég haragos moraja...

tevén, hogy miért tértek vissza a félutról, azt mondták, hogy értesítve lettek, miszerint nagy néptömeg lesz a vasutnál, de az uton találkoztán Abaffy szolgabírával, ki azt mondta nekik, térjenek vissza, mert a vasutnál nincsen senki.

Minő más dr. Ernst pápai kamarás útja, ha az valamelyes oldalról a városba érkezik. Kocsija és az öt kísérők kocsijai tele virágokkal, szünni nem akaró eljenzés fogadják mindenütt.

Tegnap 10 kocsival volt a községekben, midőn este hazajött, mind a tiz kocsit teli volt virággal. Ez aztán lelkesedés! De így kell annak lennie, mert az oktrojált jelölt mellett nem lehet lelkesedést előidézni, különösen akkor, mikor az Filberger szerencsétlen kezeiből kerül a piacra.

Holnap Filberger jelöltje programmbeszédet mond Privigyén. Majd megírjuk a hatást.

P.

Egy másik tudósításból adjuk a következőket:

Dr. Ernst Sándor, a budapesti központi néppárt titkára f. hó 6-án kerületünkben megjelent és 7-én délben Privigyén nagy számu közönség előtt elmondta programmbeszédét az Erzsébet-téren. Délután több privigyei választópolgárral Bresztyenszky Kálmán kíséretében, Koós és Szbedrázs községekben mondtotta el programmbeszédét, mely községekben az összes választók, de még az összes nők is megjelentek és csak folytonos eljenzés közt mondhatta el programmbeszédét. Ki kell emelmem, hogy a szbedrázsi plebános, Krigely ur, oly megható beszéddel ajánlotta dr. Ernst urat híveinek, hogy azok mind a jelölthöz csatlakoztak.

Dr. Ernst Sándor szeretett képviselőjelöltünk Zmeskál Zoltán képviselő urral, a ki vele megérkezett, minden nap köruton van, bejárvák a kerület községeit. Olyan két népszónok, mint Zmeskál és Ernst urak, a kik igazán, őszintén a nép szívéhez tudnak szólni, meghódítanak minden hallgatót.

Szbedrázsról elmentek a privigyieiek, a képviselőjelölt, valamint Zmeskál képviselő ur a privigyei erdőbe, a tűzoltók nyári mulatságára. Itt megszakadásig lelkesedtek az összes privigyieiek. Vállukra kapták dr. Ernst Sándor urat és Bresztyenszky Kálmán urat, ki a képviselőjelöltet útjában mindenütt kíséri és úgy eljenezték. Dr. Ernst jelölt ur egy magyar és egy tót rövid beszédet mondott, mely beszédek után csak úgy zngott az erdő a nagy eljenzéstől. Ernst és Zmeskál urakat Bresztyenszky bemutatatta Lulyák Antal főparancsnok urnak, a ki szívélyesen üd-

a lecapott villám egy pillanatra lángtengerbe borítja a láthatárt és erre a fecskék is ijedten összerendeznek és elhalgatnak...

Korcsmáros lordok. Angliában tiz olyan előkelőség van, a kinek Londonban vagy az ország más városában korcsmája van. Ezek a következők: Salisbury márk, a devonshirei, bedfordi, a rutlandi, a northumberlandi hercegek, lord Dunraven, lord Derby, lord Hartington, lord Dublay és lord Cowper. Az angol parlament néhány tagja nemrégiben azt követelte, hogy állítsák össze a teljes listáját az urakháza ama tagjainak, a kik a „public houses“-ben mint tulajdonosok, avagy mint „üzlet“-vezetők érdekelve vannak. A névsort nyilvánosságra hozták s így egy szép napon megtudta Anglia, hogy miniszterelnökének nem kevesebb, mint tizenegy korcsmája van. A devonshirei herceg 47 bormérést nevezhet a magáénak, míg a többi uraknak egyenkint csak mintegy 30-30 korcsmájuk van. A legnagyobb rekordot 72 korcsma gazdája érte el. Az inkompatibilis paireket egy nagy londoni estilap úgy védelmezte meg, hogy azok a nép érdekében tartanak korcsmákat.

vözölte a vendégeket. Dr. Ernst Sándor ur 40 koronát adott át Lulyák urnak az egylet pénztára javára.

Meg is rémült erre a liberális párt, különösen Filberger ur, a ki teljes erővel hozzáfogott a Bánffy-féle eszközökhöz, az erő-zakhoz. Fenygetődzik mindenkinek, a ki nem adja meg magát. Filberger ur így „capacitál“: hallja ha nem lesz velem, „olyan beretvával megborotválom“, hogy megfogja emlegetni mikor volt Filberger Privigyén főszolgabíró. Nagyon nemes és liberális kapacitálás. Abban igaza van Filberger urnak, hogy a privigyei járásban szép emléket hagy maga után. Szép emléke maradt azonban neki is. Többek között az a kis vita, a mi a gyógyszerész előtt folyt le X. Y. urral. Alispán ur kérdezze csak meg kedves főbirájától, hogy mi is volt az. — Markhot ur zászlait erővel tolja mindenkinek, ha nem sikerül egynek a zászlót beerőszakolni, küld más emberét Filberger ur. Több független ember vissza dobta nekik a zászlókat. Minden közigazgatási tisztviselő és előjáró vörös Markhot tollal mutatja, hogy kicsoda ő. Filberger urnál nagy Markhot zászló hirdeti, hogy ő minden párti embernek főbirája. Csak előre Filberger uram, nagyon jó kortes ő nekünk. Drága pénzen sem lehetne jobb kortest kapni a néppártnak nálánál. Mi szegény néppártiak minden hü hó nélkül lassan, de biztosan vezetjük ügyünket a kitűzött cél felé.

Hogy mit jelent és mire vall gróf Pálffy János ur egyik tisztjének a következő nyilatkozata, azt ők már tudni fogják: „Markhotnak győzni kell, mert miink készen vagyunk mindenre, vissza vetünk annyi választót, amennyi szükséges lesz, és ha ez nem megy, széjjel kergettetjük az egész néppártot.“ No X. Y. uram, talán mégsem lesz úgy. Most Szél fúj, és nem Bánffy. Ezt jó lesz megjegyezni.

Együttal tudositom, hogy a privigyei választás **július hó 23-ára** (keddre) van kitűzve. Választási elnök: dr. Gyürky Géza, alelnök: Hajdu Ferenc, Pálffy-féle urad. tiszt; a másodküldöttségé dr. Klobusitzky Károly árvásszéki ügyész, alelnök Modrányi Ivan.

Privigyei.

Függőség és meddség.

Az a fojtó nyomás, melyet a szabadelvű kormányrendszer a közszabadságokra gyakorol, minden téren, az állami és társadalmi tevékenységnek egész mezején érezteti sorvasztó hatását.

A közélet mindazon rétegei, melyekre az állami befolyás kiterjeszkedik, olyan függésbe jutottak a mindent központositó államhatalomtól, hogy az eszmék és a reformtörekvések minden mozgalmát a hivatalos felfogás és a felsőbb hatóságoknak merev, rendesen politikai vagy személyi érdekektől vezérelt akarata irányítja.

Tapasztaltuk ezt legujabban a Középiskolai Tanáregyesület ez évi közgyűlésén, melyen sok életrelvő reformeszmé merült fel, de azért ez a közgyűlés középiskoláink közoktatásügyét egy lépéssel sem vitte előre, mert a hivatalos sablon és a kultuszminiszter érdekköréhez közel álló egyének, kik a közgyűlésen hangadó szerepet játszottak, minden javaslatot a közoktatásügyi főhatóságoknak már előre körvonalozott álláspontjával összeegyeztetni törekedtek, a mennyiben pedig ez nem sikerült, az illető javaslatot „megfontolás“ céljából a körökhöz utasították, vagy pedig egyszerűen napirendre tértek felette, a nélkül, hogy annak dolgában érdemleges és gyakorlati eredményt ígérő határozatot hoztak volna.

Pedig a szaktestületi gyűléseknek, mint a minő volt a Középiskolai Tanáregyesület közgyűlése, nem az a feladatuk, hogy meghallgassák a felsőbb tanhatóságok előterjesztéseit, terveit és véleményeit, mert ezeket írásbeli közlés által is

nagyon könnyen köztudomásra lehet hozni, hanem a végből gyülekeznek össze minden szaktestület, hogy termékenyítő eszméket vigyen be az életbe, vagy a tudományba, melyek azután kiindulási pontját képezik a reformtörekvéseknek és a hatósági vagy törvényhozási intézkedéseknek.

Azért egy szaktestületnek, ha fellép, hogy szolgálatot tegyen annak a közérdeknek, mely körül az illető testület munkaköre forog, függetlennek kell lennie minden befolyástól, egyet kivéve, azt t. i., melyet a tapasztalaton, vagy tudományos igazságon nyugvó meggyőződés gyakorolhat rája.

Hogy a Középiskolai Tanár egyesület a szaktestületi önállóságnak milyen csekély mértékével rendelkezett, az egy tisztán gyakorlati, a tanításnak sem szellemét, sem rendszerét nem érintő kérdésnek, a középiskolai helyesírásnak a megvitatásából érdekesen tűnik ki.

Az ezen tárgyról érkező tanár ugyanis azt indítványozta, hogy a középiskolai helyesírás az összes tanintézetekben az Akadémia helyesírási szabályai alapján *miniszteri rendelettel* egyöntetűen szabályoztassék. Benyújtotta pedig ezt az indítványt a középiskolai tanárok Közlönyének a szerkesztője, a ki mint ennek a hivatalos szócsónak fujtatója, úgy látszik leginkább kénytelen érezni a felsőbb tanhatóságoknak a szellemi önállóságot korlátozó befolyását. Sokan szólak hozzá az indítványhoz, s hogy szószólói is akadtak annak, azt nem is szükséges mondanunk.

Igazságot kell szolgáltatnunk a közgyűlésnek annyiban, hogy az indítványt el nem fogadta, illetőleg a körökhöz tette át, de már maga az a körülmény, hogy egy ilyen indítványt előterjeszteni lehetett, és hogy találkoztak, a kik azt helyeselni tudták, szemmel láthatólag mutatja, hogy nálunk már a szaktestületi bölcsesség is arra irányul, hogy törekvései nyugvópontját a miniszteri rendeletekben találja meg. Mert, ha már az iskolai helyesírást is miniszteri rendeletekkel kell egyöntetűvé tenni, akkor igazán nincs más hátra, mint hogy miniszteri rendeletek szabályozzák a tanárok és tanulók kiejtését, hanghordozását, a szórend sajátosságait, melyek legalább is oly sokfélék, mint a helyesírási eltérések. Nincs más hátra, minthogy miniszteri rendeletek írják elő, minő betűket pingáljunk, minő menetben olvasunk, beszédünket milyen mimikával tagljejtésekkel és mozdulatokkal kísérjük.

Ennek az általános miniszteri rendszabályozásnak majd az lesz a vége, hogy középiskoláink átalakulnak bábuszínházakká, melyekben mindenki úgy fog mozogni, a mint rángatni fogják a miniszteri rendeletek.

Magyar helyesírásunk, igaz, ingadozásoknak van kitéve, de hát hol van a világon nyelv, mely ilyen ingadozásokat elszenvadni nem volna kénytelen? A nyelv tanárok dolga elsajátítani és az iskolában meghonosítani a helyesírást, úgy a mint azt az irodalmi nyelv használja. Ez a használat elég szabatos, határozott és biztos.

Azzal az oktalansággal azonban, hogy mindent miniszteri rendeletektől várunk, mindent mechanikusan, az utasítások formái szerint akarunk végezni, ezzel az oktalansággal hagyjunk fel, mert az nem szülhet mást, mint függőséget és meddőséget, a mint ezt a Középiskolai Tanár egyesület ez évi közgyűlésének egész lefolyása bizonyítja.

Ujdonságok.

Egyházmegyei hírek. Venczell Ferenc c. püspök, nagyprépost és Kutvaszer István nyitrai vicerektor jul. 15-én hosszabb tartózkodásra Marienbadba utaznak. Ugyanott gondozza megrendült egészségét Nemcsék Ferenc nyitrai kanonok is. — Fülöpp László Wörishofenben üdül.

Dr. Franciscy Lajos, lapunk társszerkesztője, holnap néhány heti körútra indul. Főképp Elzász-Lotharingia és az alsó-rajnai tartományok kath. hitélete fogják képezni tanulmánya tárgyát. Reméljük, hogy uti élményeiről ismét oly tartalmas közleményekkel fog beszámolni lapunk t. közönségének, mint tavaly.

Ezüstmise. Agnelli József, csári-i plebános, az európai hírvű fűvész, kinek termékeit úgy a brüsszeli, mint a párisi világiállításon első kitüntetéssel jutalmazták: július 16-án ünnepli 25 éves aldozarságának évfordulóját. A nemes-szívű lelkeszt ez alkalomból szívünk egész melegével üdvözöljük.

Promóció. Teszelszky Antal, Teszelszky József dr.-nak öcsese, utolsó jogi szigorlatát a kolozsvári egyetemen kitűnő eredménnyel tette le s e napokban doktorrá avattattott.

A postahivatalok ünnepnapjai. A kereskedelemügyi miniszter f. évi június hónapban 34,342. sz. a. kelt rendeletével a posta-, távirat- és távbeszélő hivataloknál f. évi július hó 1-től kezdve újra szabályozta s ezzel kapcsolatban a vasárnapi munkakorlátozást a vidéken is kiterjesztette mindazon közünnepekre, melyeken a hivatalos órák a székesfővárosi postahivatalokra nézve már f. évi március hó 1-től korlátoztattak. Ilyen ünnepnapok: Újév napja, Husvét hétfője, Áldozó csütörtök, Urnapja, Pünkösdi hétfője, Karácsony első és másodnapja, továbbá Április 11-ike és Augusztus 20-ika. E rendelet alapján a mondott ünnepeken délután a felvétel szünetel, de méltánylást érdemlő körülmények közt a posta- és távirat-igazgatóság elrendelheti, hogy nagyobb forgalmu hivatalok, amennyiben vasár- és ünnepnapokon délután a táviratnál felvételi szolgálatot tartanak, korlátozott határok között ajánlott levelek felvételével és értékjegy árusítással is foglalkozzanak.

A megyei közigazgatási bizottság kedden július 9-én tartotta rendes havi ülését. Az ülés elején Thuróczy Vilmos főispán jelenti, hogy a helybeli kir. államépítészeti hivatal főnöke, Thaly István, műszaki tanácsos saját kérelmére hasonló minőségében Esztergomba helyeztetett át, helyette Korinszky Emil nógrádmegyei kir. főmérnök küldetett Nyitrára. Továbbá jelenti, hogy Beke Károly h. pénzügyigazgatónak aradi pénzügyigazgatóvá történt kinevezetése folytán városunkat szintén elhagyja. Mindkét főtisztviselőnek megyénkben 10 éven felül tapintatos és körültekintő működésükért köszönetet mond. Dr. Kostyal Miklós főjegyző több heti szabadságán lévén, helyette Bokross János megyei I. aljegyző olvasta az alispáni ügyeket; többek közt, hogy a keresk. miniszter megengedte, hogy a Budapest—Zsolna—Berlin közt naponként közlekedő gyorsvonat feltételeesen Tornócon is megállhat. Thaly ma utoljára referált a közg. bizottság előtt, ennek befejezte után rövid szavakban elbucszott a főispán és a közigazgatási bizottság tagjaitól. Craus István felhasználta az alkalmat, hogy haza beszélhessen. Interpellációt intézett Thaly műszaki tanácsoshoz, melyben panaszkodik az érsekújvári járás utkaparóira, mert az utmenti árkokat nem tisztogatják, úgy hogy az árkok eliszapodnak, mi által az ut mentén lévő szántóföldek vízzel árasztatnak el, aztán csodálkozásának ad kifejezést, hogy mi jogcimen kaszálják le az utkaparók az árkokban nőtt fűvet. Thaly nyomban válaszol, hogy neki mint szakértőnek semmi kifogása nincsen az ellen, hogy az utszéli árkok nem tisztogattnak, mert azok az árkok nem is a szántóföldek tulajdonosai számára vannak csinálva, hanem hogy az utakon összegyűlemlő esővizet azokról levezessék, egy-két eső utáni víz sem volna elegendő arra, hogy néhány 100 holdnyi tért elárasszon. Az árkok fűvét a szomszédos szántóföldek tulajdonosai illetéktelenül kaszálták le, meg is büntették őket azért; miért is képviselőjükhöz siet-

tek, hogy segítsen rajtuk. Pedig a földbirtokosoknak nem volt joguk az árkokat kaszálni és az árkok mélyebbé ásni, mert nem képezi tulajdonát, hanem az utak kiegészítő része. Azután mondja, hogy megengedi, hogy esős idő után a mélyebben fekvő földekre összegyűl a víz, de ez nagyon természetes, mert a víz a világ kezdetétől fogva soha alulról fel, hanem magasabban fekvő földekről az alább fekvőkre folyik és ott tócsát képez. Az alispán maga is védelmezi az utkaparókat Craus támadásai ellen, kifejtve, hogy az utkaparók megérdemlik azt a kevés fűtermést, mert ők a vármegye mostoha gyermekei, a mennyiben a többi alkalmazottak fizetésük időnkinti felemelésében reménykednek, lakbért élveznek és nyugdíjképesek, holott az utkaparóknak havi 28 korona fizetésükön kívül egyebük nincsen. Ő maga így intézkedett, mert a többi járásokban már régen az a gyakorlat fenáll, hogy az árkok fűve az utkaparóké. De rájött, hogy az uti biztosok a fű fejében sarcot vetettek ki illetéktelenül, a mit beszüntetett, és felhatalmazta az érsekújvári járás utkaparóit, hogy az árkokat felhasználhassák, mert 28 korona havi fizetésénél egyéb jövedelmök nincsen. — Tóth Lajos galgóczi főszolgabíró utiszámláját, az alispán első foku-lag, mint elkésve bemutatott visszautasított. A főbíró a közigazgatási bizottsághoz felebbezett, mely azonban magát illetékesnek nem tartotta és újból visszautasította azzal, hogy illetékes elintézés végett a törvényhatósági bizottsághoz forduljon felebbezésére.

Szép csillár. A nyitrai alvárosi templom, melynek restaurálása a befejezéshez közeledik, a lefolyt héten egy pompás 200 gyertyafényű nagy gázcillárt és négy gáz kandelabert kapott, melyek a templom díszét nagyon emelik. A csillár a csövel együtt, mely a hajó közepén a boltozatról lecsüng, 18 méter hosszú. Az első világitó próba igen fényesnek bizonyult. A csillár és garnitúrája Dénes budapesti bronzműgyárában készült s 1600 koronába került. — Ez alkalommal megemlítjük, hogy a nyitrai nagyobb papnövendékben is éppen e héten vezetik be a gázt. A munkások össze-vissza fúrják a falakat, áttűrik a padlatot. Mire a növendékek visszatérnek, már ott találják a köszönből gyártott lélekzetet.

Az igazságügyi palota ügyében tegnap érkeztek le a minisztertől a tervek. Versenyterületi határidő aug. 12.; az építés befejezésének határideje 1903. okt. 1. Az építési költség egypár ezer korona híján egy millió korona. Reméljük, hogy az építésnél tekintettel lesznek a helybeli iparosokra és vállalkozókra.

Két esztendőre ítélve. július hó 9-én a kir. törvényszék Mazóly Antal kir. táblai bíró elnöke alatt tartott végtárgyalások egyikén, Gyepes Jánost, ki néhány hét előtt Gross Manó lakásába betört és zárt szekrényéből 800 koronát és egy arany órát láncostól elcsent, 2 évi börtönre ítélte. Az elítelt az ítéletbe belenyugodott, de nem így a kir. ügyész, ki Gavora István és Kacsinszky József ellen, kik Gyepesnek munkatársai voltak, mint orgazdák ellen, új vádat emelt.

Ebtulajdonosok figyelmébe. Tekintve, hogy az új ebbárcák kiváltására kitűzött határidőn belül (július 15) még számtalan ebtulajdonos ebadóját le nem róttá, a városi adóhivatal újból figyelmezteti az ebtulajdonosokat, hogy az 1901—1902. évre érvényes ebbárcákat annál is inkább váltsák ki, mert ellenesetben az augusztus hó 1-ig meghosszabbított határidőn túl az új bárca nélküli ebek kiirtatni fognak.

A bicska. Mult vasárnap este bizonyos Kecskés Ignác szabómester Chudy András cserépfedőhöz, kinek két fia munkában áll, és kérdőre vonta, hogy miért nem fizeti ki fiainak a kiérdemelt heti bérüket. Chudy, ki nem igen szeret fizetni, azt válaszolta, hogy ehez senkinek semmi köze, és miután Kecskés, kinek a fiuk pénzére pálinka végett volt szüksége, mindinkább erőlyesebben

követelte a pénzt, mit Chudy kereken megtagadott, erre Kecskés bicskát rántott és azt Chudy hátába döfte, miáltal mély és széles sebet ejtven rajta, úgy hogy az orvosnak a sebet össze kellett varrni. Chudy Kecskés ellen fenytő feljelentést tett.

Jó tanács. Minap beszéltem egy nyitrai megyei plébánossal és szóba került a jövő képviselő választás. Mire a lelkész ur kijelentette, hogy neki annyi mindenféle kellemetlensége volt a községben a hivatalos személyek részéről, hogy feltette magában, miszerint jövőre ugyan ő maga néppártira szavaz, de hogy a községbeliek kire fognak szavazni, azzal teljesen nem törődik. Az ilyeneknek azt a tanácsot adjuk, hogy ők maguk szavazzanak le a liberális pártra, és a község szavazzon oda, a hova őt irányítani minden buzgó lelkésznek kötelessége. Nekünk első sorban a plébános urak személyes működésére, nem pedig csupán szavazatukra van szükségünk.

Aratógép bemutatás Nagy-Bossányban. F. hó 17-én szerdán a nagy-bossányi uradalomban a Nyitrai Gazdasági Egyesület gépbemutatót rendez, mely alkalomból bemutatásra kerül a magy. kir. államasutak gépgyárában készült „Millenium“ marokrakó és kéveköti aratógép. A „Millenium“ kéveköti aratógép a legelső ilyenmű gép, melyet a kontinensen gyártanak, eddig az e fajtájú gépek kizárólagosan Amerikából jöttek be hozzánk. A „Millenium“ gépek kitűnő szerkezetűek és nagyfokú munkaképességük által rövid idő alatt nagy kedveltségre tettek szert úgy a belföldön, mint pedig a külföldön s most már mindenütt sikeresen versenyeznek az amerikai gyártmányokkal. Többek között a f. hó 3-án Szegeden megtartott aratógép versenyen a „Millenium“ kéveköti aratógép a legelső díjjal lett kitüntetve. Reméljük, hogy a magyar ipar iránt lelkesülő gazdaközönségünk minél nagyobb számmal fog megjelenni, hogy személyesen szerezzon meggyőződést a gépiparunk fejlettségének magas fokáról.

Pályázat. A m. kir. posta-távirda- és távbeszélőnél betöltendő 135 gyakornokjelölt állásra ezennel pályázat nyitattik. Ezen állásokra az 1883. évi I-ső törvények 14-ik §-a alapján mindazok pályázhatnak, a kik középiskolát, vagy ezzel egyenrangú más tanintézetet, érettségi vizsgával sikeresen elvégeztek, 18-ik életévüket betöltötték és magyar állampolgárok. Ezen feltételeken kívül a pályázók községi erkölcsi bizonyítvánnyal feddhetetlen előéletüket, közhatósági orvosi bizonyítvánnyal pedig ép és egészséges, a posta- és távirda szolgálatra testileg alkalmas voltukat igazolni tartoznak. Továbbá azok, kik a középiskolát mult 1900. évben, vagy azt megelőzőleg végezték, kötelesek hiteles módon kimutatni azt is, hogy azóta hol voltak alkalmazva, illetve mivel foglalatostok. A saját kezűleg irt és születési, orvosi, erkölcsi és iskolai bizonyítványokkal folszerelt kérvények, a már közszolgálatban állók által felettes hatóságuk, közszolgálatban nem levők által pedig az illető főszolgabíró vagy polgármester útján, folyó évi július hó 31-ig, aszerint, a hol a pályázók alkalmaztatást óhajtanak nyerni, a budapesti, kassai, kolozsvári, nagyvárad, pécsi, pozsonyi, soproni, temesvári vagy zágrábi posta- és távirda-igazgatóságokhoz nyújtandók be. A pályázók közül kiválasztottak az illető posta- és távirda-igazgatóság felhívására, az igazgatóság vezetőjénél személyesen jelentkezni tartoznak, a ki azután felfogadásuk iránt véglegesen határoz. A felfogadott posta- és távirda-gyakornok jelöltek eskü helyett, ezt pótló fogadalmat tesznek, két (2) korona napidijban részesíttetnek, s a következő föltételek mellett lépnek szolgálatba: 1. Állásukat az illetékes posta- és távirda-igazgatóság felhívására, folyó évi szeptember hó 1-én, vagy ha az igazgatóság másképp rendelkezik, ehhez képest elfoglalni tartoznak. 2. Kötelesek a posta- és távirda-igazgatóság által kijelölendő hivatalnál — melynek fegyelmi hatósága alatt állanak — a posta- és távirda-kezelést gyakorlatilag elsajátítani s ott rendes szolgálatot teljesíteni. 3. 1902. évi szeptember hó 1-re saját költségükön Budapestre, illetőleg Zágrábra helyeztetnek át a posta- és távirda-tisztképző tanfolyam szabályszerű hallgatására. 4. A posta- és távirda-tisztképző tanfolyam tartama alatt, mint annak rendes hallgatói a tanfolyami szabályzat-

nak minden tekintetben alávetik magukat s a beiktatási és tandíjakat is, ha ezek alól a szabályzat alapján föl nem mentetnek, fizetni kötelesek. 5. Napidijuk élvezetében a tanfolyamnak 10 óra terjedő ideje alatt is megmaradnak; de ennek fejében a tanfolyam székhelyén lévő posta- és távirda-igazgatóság rendelkezése szerint, szabad idejükben gyakorlati szolgálatot tenni tartoznak. 6. Azok viszont, akik gyakorlati alkalmaztatásuk alatt teljesen bevélnak, a posta és távirda tisztképző tanfolyam szabályszerű elvégzése s a posta és távirda tiszt alapvizsga sikeres letétele után posta- és távirda-gyakornokká neveztetnek ki, az 1893. évi IV-ik törvények 11-ik §-ában megállapított, nevezetesen: ha felsőbb tanintézetet végeztek, évi 1000 korona, különben évi 800 korona segélydíjjal; a posta- és távirda-tisztképző tanfolyam szabályzata által előírt szakvizsga sikeres letételével pedig igényt szereznek a X-ik fizetési osztályba sorozott s az 1893. évi IV-ik törvényekben meghatározott illetményekkel járó posta és távirda tiszt állásokra. — *Posta-távirda- és távbeszélő-elnökigazgató.*

Pöstyén fürdőt a hozzánk beküldött utolsó (jul. 7.) névjegyzék szerint ez év elejétől összesen 2939 vendég látogatta. Mint e számból kitűnik, Pöstyén leglátogatottabb fürdője hazánknak.

A budapesti kath. egyetemi internátust, a mely a mult iskolai évben alakult a Szent-Imre-egylet mellett s ez iskolai évben szép eredménytel működött, a jövő évre kibővítik. Ajánljuk e fontos és életrevaló intézményt a katolikus szülők különös figyelmébe, ha a fővárosba jövő fiaik számára megbízható, katolikus szellemű és jutányos otthont keresnek. Bővebb felvilágosítással szolgál az internátus vezetője, dr. Glattfelder Gyula, a központi papnevelő tanulmányi felügyelője.

Öngyilkosság. Kuttin Palkovics Szabjes József, 40 éves jómódu, szugorizágáról ismert gazdának az utolsó malackai vásár alkalmával, valószínűleg borokás állapotában, ismeretlen tettesek 240 koronáját tulajdonították el. A károsult haza jövet e fölötti bánatában — mint levelezőnk írja — fölakasztásban keresett vigaszt, ebben azonban házi népe által megakadályoztatván, sőt tervét végrehajtandó, másnapra vagyis f. hó 6-án reggel a templom tornyának ablakából kivetette magát és szörnyet halt. Ime az alkoholizmus fanyar gyümölcse! Szolgáljon ez elrettentő példaul — mondja tudósítónk — a kuttiaknak, kik tudvalevőleg évente 20 ezer korona értékű szeszmerget fogyasztanak.

Állami tisztviselők mozgalma. A trencsényi állami tisztviselők június 30-án Hajdu Géza kir. törvényszéki elnök elnökletével népes értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy a tordaiak által kezdeményezett mozgalomhoz csatlakoznak. Együttal a szegedi állami tisztviselők köriratát magukévé tévén, 15 tagból álló választmányt bíztak meg azzal, hogy a mozgalomba a megye összes járásait bevonva, az ország többi bizottságaival a kongresszusnak Budapesten szeptember első napjaiban való megtartása iránt lépjen érintkezésbe.

Arató ünnepek. Éltre való gondolat volt Darányi Ignác földmívelésügyi minisztertől, hogy megmozgatta a régi aratósi ünnep felelevenítésének magában véve talán kicsinynek látszó, de szocialisztikus következményeiben fontos ügyét. A gazdasági egyesületek elnökeit ugyanis megkereste a miniszter aziránt, hogy gazdatársaik körében aratósi ünnepeknek a rendezésére közrehassanak. A legtöbb gazda — mondja a miniszter — maupság is kiad annyit, a mennyiben az ünnepség kerülne. Az ilyen adomány rideg kiosztása azonban nem pótolja az érintkezésnek azt a közvetlenségét, mely az aratósi ünnepeken a gazda és munkásai között keletkezik, s egyrészt a halának, másrészt a megbecsülésnek az érzelmeit táplálja. Mindkét irányban tehát szívemesítőleg hat. — Reméljük, hogy a miniszter humanus szándékainak a gazdák készséggel fognak megfe-

lelni, a mire az a körülmény is buzdíthatja őket, hogy a miniszter tudomást is akar szerezni arról, hogy ez évben kik tartottak arató ünnepet.

Uj dal- és olvasókör. Cabaj-Csáporon magyar dal- és olvasókör alakult, mely f. hó 21-én d. e. 10 és fél órákor tartja meguyitási ünnepét Cabajon, az állami elemi népiskola nagytermében.

Szabadalmazott uj borvédő. A m. kir. szabadalmi hivatal a napokban egy készüléket fogadott el, melyről a hivatalos hirdetés azt mondja, hogy megakadályozza csaponjáró bornak a hordóban való megromlását. A készülék főrésze egy gummi béllet hengerfuratos fadugó, melybe beleszorítható egy mesterségesen szerkesztett üveghenger. Ebben oly folyadék képezi a vízzárat, mely a pincében elősködő penészgombákat, a mint csapnyitáskor a levegővel beáramlanak, menten megöli s így a bort meg nem fertőzhetik. A készülék kezelése igen egyszerű s jó szolgálatot tehet minden háztartásban azzal, hogy nem kell félni a bort az elvirágosodástól és ihatatlan alj eresztésétől. A feltaláló dr. Molnár István kir. főgimn. tanár (Budapest, Népszínház-utca 27.) A készülék ára 5 évre való konzervált szerrel hét korona, tehát egy hektó boron már megtakarítható.

Nagyszerencsétlenség történt Nyitra-Perezslényben. Polovik Gizella az ottani molnár leánya petroleumot akart a lámpába tölteni, de nem oltotta el azt, hanem az égő kanóccal lecsavarta a felső részét a lámpa tartályáról, mi által a kanóc többi része is meggyuladt, mitől ruhája is lángba borult. A leány nem vesztette el lélekjelenlétét, hanem a folyóhoz futott, hogy magát a vízbe dobja, sietségével csak jobban élesztette a tüzet, úgy, hogy tovább nem bírt menni, a víz partján összeesett; a házbeliek bár elég gyorsan érkeztek az égő leányhoz és eloltották a tüzet, a szerencsétlenül járt leány mégis olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy életéhez kevés remény van.

Természeti rendkívüliség. Szkleánr Ferenc vasuti kapus neje e hó 6-án egy leánygyermeket szült, a ki négy metszőfogát is magával hozott a világra. Az eset annál feltűnőbb, minthogy az embernek tudvalevőleg nem a fogai-ban van az erőssége. Még az asszonyoknál is nem a fogakban székel a csipősség, hanem egy más szervben.

Uj kath. iskola Sztupnén (Trencsén m.). Hogy hazánkban a tanügynek legjobb barátjai a püspökök, bizonyítja legújában Sztupne, a kieszesenici plebániához tartozó fiók-köztség gyönyörű és a törvény minden követelményeinek megfelelő kath. iskola, melynek költségeihez jóságos szívű püspök urunk 3000 koronával járult hozzá. Ezzel ő méltósága egy égető szükségén segített, mivel eddig a sztupnei iskolás-gyermekek a felórányira fekvő kieszesenici iskolába voltak kénytelenek járni, hol 175 gyermeknek egy tanteremben való összejövetele a tanító és tanuló egészségét veszélyeztette, a tanítás és fegyelem elé nem kis akadályokat gördített. Ehhez járul még, hogy a sztupnei tanulók nem egyszer félig megfagyva jöttek haza, téli időben a távoli iskolából. Ezeken a bajokon most segítve van. Ezért áldják püspök ur ő méltóságát a sztupnei hívek, hogy ezentul a község kellő közepén felállított csinos épületbe személyesen vezethetik gyermekeiket, hogy ott hitet és erkölcsöt tanuljanak. Ezen nemes cél elérésére f. hó 4-én megválasztották az első tanítót. Weber József kerületi tanfelügyelő szívélyesen üdvözlőlvén az első izben megalakult 10 tagú iskolaszéket, kettős kötelességre figyelmeztette. Első sorban hálára buzdította a püspök ur iránt, kinek kegyes adományából az iskola felépült, hálára Horeczky János esperes-plebánosuk iránt, ki öregségtől megtörve bár, fáradságot nem ismerő buzgalmat fejtett ki az iskola felállítás körül. Másodszor arra intette az iskolaszéket, hogy minden alkalommal lelkiismeretesen,

a legérdemesebb és tudtuk szerint a legerkösebb tanítót választják, nehogy „szívükhöz nőtt gyermekeik” lelke kárt szenvedjen. Három pályázó közül Jančina Maria kisasszony, a kis-jeszenici kántor leánya, kitűnő oklevele miatt, egyhangulag tanítónak választott.

Személyi hírek. Dr. Pantocsek József a pozsonyi orsz. kórház igazgatója, hosszabb tartózkodásra Nagy-Tapolcsányba érkezett.

A főegyházmegyéből. Sujánszky Antal vovadrai c. püspök, eszterg. nagyprépost Trencsen-Teplícbe utazott; Venczell Antal pápai praepatus, eszterg. papneveldei igazgató, két napot városunkban töltött. Venczell Ede, egri képezdei igazgató egy heti itt tartózkodás után Svajcába utazott.

Halálozás. Dohnányi Lajosné szül. Bachar Paula, néhai Dohnányi Lajos ügyvédnek özvegye, Liptó-Teplícán 61 éves korában váratlanul elhunyt.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon t. barátaim és ismerőseim, kik megboldogult nőm elhunytával részvét nyilatkozataikkal fellekerestek, vagy a végtiszteség megadásánál megjelenni szivesek voltak, fogadják mindannyian őszinte forró köszönetemet. — *Babóthy Márton.*

Veszedelemes játék. Az a visszaélés, melyet már a múlt nyáron is megróttunk, ismét jelentkezik a mi kedvelt Zoborunkon. Iskolás fiúk ugyanis, kik szüleikkel a hegyen nyaralnak, Flaubert-puskákkal felfegyverkezve szőlőről-szőlőre járnak és lövöldöznek az apró rovarok és éneklő madarakat. Köztudomású, hogy ezeknek a madaraknak az irtását a törvény is tiltja, azért a mely szülők ilyen mulatságot megengednek a gyermekeiknek, határozottan tiltott dologra adnak engedélyt. Azonkívül a szőlőtulajdonosoknak is kárt okoznak, mert a rovarpusztító madarak irtása, a kártékony rovarok elszaporodását vonja maga után. De meg a járó-kelő emberekre nézve is veszedelemes a szőlőkertek között való lövöldözés, mert a bokrok és fák miatt, melyek 5—6 lépésről is eltakarják a szemhatárt és az utakat meg ösvényeket, könnyen embert is találhat egy-egy golyó. Felhívjuk a visszaélésre a hegybírószág figyelmét, hadd intse meg a szülőket, hogy a fiatal Nimródok vadászszendélyét fekezzék meg.

A kormányozható léghajó. Zeppelin gróf léghajós-kísérletei után ma Párisból nagyérdekű távirat érkezett, a mely szerint ott tegnap reggel Santos Dumont léghajósának kormányos léghajóval tett első kísérletei meglepő és várakozáson felüli eredménnyel jártak. Az új léghajó főtalálója, Santos Dumont, tegnap reggel 4 órakor szállt föl másodmagával saint-cloudi parkjából. A léghajó biztos szárnyesapásokkal tartott a longchampszi mező felé, s négyszer-öt-ször körbe repülve a versenytér és a boulognei erdő fölött, minden nehézség nélkül visszatért kiinduló állomására, Saint-Cloudba. A parkban Santos Dumont barátai, többnyire léghajós szakértők állottak, a kiket annyira föllekesített a nagyszerű eredmény, hogy valóságos extázissal kiáltották a lefelé ereszkedő léghajósának: „Vissza! Az Eiffel-toronyhoz!” Santos Dumont erre megfordította a léghajót és nyilsebesen elröpült a kijelölt irányban. A magasban azután a léghajó, a nép óriás udvrivalgásától kísérvé, többször körüljárta a tornyot, majd sebes repüléssel elszállt Saint-Cloud felé. A második kikötés is kitűnően sikerült és mindenki abban a biztos hitben gratulált Santos Dumantnak, hogy a repülés titkának nagy problémáját sikerült megoldania.

Lámpa a madárfészkekben. Dél-Amerikában él a baya nevű madár, mely fészket valóságos kivilágítja. Ez a madár rendszerint valami pálmán vagy háztetőn fészkel és fészkeiben rendszerint több megkeményedett agyagdarabot talál. Kutatták, hogy ez mire való és a megkeményedett agyagdarabok a fészkekben olyan szerepet játszanak, mint a

gyertyatartók, melyekre a madarak folyton friss fénybogarakat erő-ítenek meg, hogy azokkal fészkeiket megvilágítsák. Ez az illumináció különben védelmi eszközül szolgál, arra való, hogy a kigyók, melyek ettől a fénytől nagyon irtóznak, a fészket éjjel, a mikor a madár alszik, meg ne támadják.

Santo Stefano. Ez a neve annak a kopár sziklaszigetnek, a melynek börtönében magát Umberto király gyilkosa megölte. Minthogy a köves talajon növényzet nincs, a természetlen sziget a fegyháztól eltekintve csaknem teljes lakatlan. Nápolyból hajón három óra alatt lehet eljutni Santo Stefanóba. Egy régi római épület romja bizonyítja, hogy kellemetlen személyeket már az ókorban oda deportáltak. Ezt a romot Julia házának nevezik, mert a hagyomány szerint Augustus császár erkölestelen leánya lakott benne. A fegyház a sziget északi részén egy zord sziklán áll, mely a tenger felé csaknem teljesen függőleges falat képez. A sziget déli felén van a temető, melybe azonban csak elhalt rabokat temetnek, ha a hivatalnokok vagy azok családtagjai közül hal meg valaki, annak a holttestét a szomszéd Ventotene szigetre viszik. A santo stefanoi fegyházban Brescivel sem bántak rosszabbul, mint a többi rabbal, csak éppen jobban vigyáztak rá, mert félték tőle, hogy elvtársai kiszabadítják. Bresci maga szentül hitte, hogy a monzai tett után kitör a forradalom, mely neki szabadságát visszaadja. De a mikor hetek, havak multak el a nélkül, hogy bármi is történt volna, belátta, hogy csalódott. Ez kétségbeejtette és elhatározta, hogy megöli magát. Ezt a szándékát tudvalevőleg őrei minden ébersége dacára is végrehajtotta.

Iskolai értesítők.

A nyitrai Szántó-féle polgári fiú és leányiskola értesítőjét kiadta Szántó Jakab igazgató. Az elmúlt év folyamán beiratkozott összesen 269 tanuló és pedig 144 fiú és 123 leány; helybeli volt 177, vidéki 83; vallásra nézve a fiúk közt 81 katolikus, 52 izraelita, 4 ref., a leányok között pedig 24 katolikus, 97 izraelita és 2 ref.; előmenetelre nézve kitűnő 5 fiú, 21 leány; jeles 11 fiú, 38 leány; jó 37 fiú, 45 leány; elégséges 54 fiú és 12 leány; elégtelen 30 fiú, 7 leány. Ezen a leányokra nézve látszólag udvarias klaszifikáció főképen abban leli magyarázatát, hogy a jobb tehetségű fiúk nagyrészt a gimnáziumba mennek; míg a leányokra, illetőleg izraelita leányokra nézve konkurrens intézet nincsen a városban. Innen van, hogy az izraelita leányok négyszer annyian is vannak, mint a katolikusok. A tantestület 13 tagból áll, köztük 3 nő. Az értesítő végén az igazgató egész sorát ismerteti azon pályáknak, melyre a polgári iskola képesít. A jövő tanévre a beíratások aug. 30-án kezdődnek, felvételnél az I. osztályba a 16. évöket betöltött tanulók, IV. osztályu elemi iskolai bizonyítvány vagy felvételi vizsga alapján, mely utóbbi díjmentes. A tandíj egész évre 80 korona, mely havi 8 koronás részletekben is törleszthető.

A vágyhelyi izr. reáliskola, izraelita jellegű egyetlen középiskolája hazánkban. Értesítőjét szerkesztette Altmann Jakab igazgató. Bevezető gyanánt Nasch F. tanár tanulmányát közli Hans Sachs bibliai drámáiról. A tanodát az izr. hitközség tartja fen, s ehhez a kormány is jelentékeny összeggel járul. A „Vágyhelyi magy. izr. középiskolai egyesület” szintén istápolja e művében. Ez utóbbi 21380 kor. 12 fillér tőkével rendelkezik. Az iskola mind a négy osztályában összesen 154 tanuló vizsgázott. Vallásra nézve van köztük 129 izr., 21 róm. katolikus és 4 lutheránus. Minden tárgyból jeles eredménnyel vizsgázott 15, egy vagy több tárgyból bukott 36. A tandíj az iskolában a szülők vagyoni állásához képest 40—60—80—100—120 korona. E fokozatot az izr. hitközségi előljáróság a reáliskolai ügyosztálylyal egyetemben szabja meg. A tanulók

felvétele jövő szept. 1—3. napján történik. Csak 9-ik életévét betöltött fiúk vétetnek fel, elemi iskolai bizonyítvány vagy felvételi vizsga alapján

CSARNOK.

Adatok az egyházmegye történetéhez.

A papradnói kath. plebánia.

Közi: Mendl Ignác.

Papradnó, trencsenmegyei község, mely éjszakai Morvaországgal határos, fekszik a hasonló-névű patak mellett a Marikova és Schávník között elterülő vadregényes völgyben.

Első lakói a néphagyomány szerint a nagybittsei váruvaságnak juhászai voltak, kik a petroleumos „Ziar” hegy előfutárját képező „hosiari” dombon — állítólag — az első papradnói házat építették. Ezek évente bizonyos számú juhot szolgáltatnak be az uraságnak, a többi pedig szolgálat fejében megtarthatják. A papradnói juhászok idővel urukat kiszorították a határból, amennyiben a hegyi legelőket juhokkal kiváltották; miért is az itteni hegyek „barani” néven szerepelnek. Az uradalomnak 5 hold területű erdőnél eyebe nem maradt határunkban. Innen van Trencsen megyében az a páratlan eset, hogy Papradnón minden gazdának saját, nagykiterjedésű erdeje van.

Az uradalom legújabbban is kutatta az itteni rengeteg erdő eredetét és jogbirtokosát, de okirat hiányában eredménytelenül. Más magyarázatot tehát ezen erdők eredetére nézve nem lehet adni, minthogy az eredeti legelőül szolgáló kopár hegyeket, melyeket a papradnóiak kiváltottak, vagy mások szerint ajándékba kaptak, idővel maga az Úr Isten beerdősítette és nem az uradalom.

Papradnó az 1674. esperesi visitációban mint a kis-jeszenici plebániához tartozó fiók-egyház említették, hol ez évben, — *Szacsányi Mihály* plebános följegyzése szerint — 20 visszatérés volt. Miután pedig a visitatio más filiálisnál, vagy az anyaegyházban történt visszatérésről, vagy visszahódításról nem beszél, tény, hogy a kis-jeszenici plebániát a lutheránusok el nem foglalták, s csakis az anyaegyházról legmesszebb fekvő Papradnón voltak Luther tanának elszórva követői.

Papradnónak külön temploma volt, melyben a kis-jeszenici plebános minden harmadik vasárnap az istentiszteletet végezte. Alapja most is látható a temetőben. Mikor épült, arra nézve nincsen bizonyíték. Védőszentje szent András apostol volt, kinek képe a főoltár mögött függött; az oltáron azonban Krisztus Urunk születését ábrázoló kép volt alkalmazva. A templom falai és az egész szentély kőből, tornya és padlása fából készült.

A párbéknál a visitatio előrebocsátja, hogy Papradnó filiális évente 12 frtot fizet a kis-jeszenici egyháznak. Azután következik a plebános itteni járandósága, mely abból állott, hogy minden telek után 2 mérő tiszta búzát és 2 mérő zabot kapott, volt pedig 14 telek. Házzal bíró zsellérek 5 denárt, házatlanok fél garast fizettek. Ezen kívül volt itt két szántóföldje, egyik a templom mellett 5 mérő alá, másik a határban 8 mérő alá; végül volt rétje is, mely egy szekér szénát adott.

A stóla olyan volt, mint a kis-jeszenici anyaegyházban, (melyet ezen anyaegyház történeténél fogok előadni) itt csak azt tartom szükségesnek felemlíteni, hogy a kis-jeszenici plebános, valahányszor Papradnón prédikált, 1 frtot kapott.

Az iskolamesternek szintén két szántóföldje volt Papradnón, egyik a község fölött, másik a bronyistyei határnál délre.

Feltűnő az 1674-iki legrégebbi visitációban, hogy a templom és iskola, a plebános és mester együtt említetnek, mi fényes bizonyíték azon

igazságnak, hogy a kath. egyház minden templom mellett lehetőleg iskolát is építtetett; tehát nemcsak prédikált és a hívekben a szívet nemesítette, hanem a tanügy felkarolásával az értelmi művelődést is mindenkor előmozdítani el nem mulasztotta.

Később, amint a hívek száma emelkedett, a kegyúr és Gablo János papradnói bíró között fellépetek ellentétek miatt a papradnóiak és a bronyistyeiek külön plebánost kértek, kit *Ripnyánszky Ferenc* trencsényi káplán személyében meg is kaptak, s kit *Gercsics Imre* bittsei esperes-plebános Erdődy püspök parancsára 1734. október 15-én installált. Ezen plebános feljegyezte, hogy Papradnón a nép katolikus volt ugyan, hanem („sine luce et cruce“) oly fegyelmezetlen és műveletlen, hogy sok idejébe került, míg csak a keresztvetésre megtanította. Egy évig működött itt, azután egy évig Szoblahón, 1736-ban pedig Kasszán lón plebános, hol 1749-ben márc. 8-án meghalt életének 45. évében.

Utána lett plebános *Ujhely Márton* 1735—1738-ig, ki Nyitrán, Bécsben s Nagyszombatban végezte tanulmányait. 30 éves korában itt meghalt.

Lauro István 1738—1744-ig plebános, egy év mulva távozott (Papradnóról Tyerchovára majd Lükira, innen pedig 1759-ben Bolessóra ment, hol 1774-ig maradt, innen ugyanez évben Szkacsánba ment, hol meghalt 1774-ben, életének 73. évében. Szerk.) hová, ismeretlen előttem.

Rozboril János 1745—1755-ig plebánoskodott. Eddig Precsénben volt. (1755-ben Bittsére ment át, hol 1763-ban meghalt, életének 48. évében. Szerk.) Alatta a hívek irásiban kötelezték magukat az összes mezei munka elvégzésére, ha viszont a plebános a korcok egy harmadáról lemond, mit a plebános meg is tett. Erről az újabb visitatio azt mondja, hogy a plebánia ezzel javítva lett? A hivatalból kötelező munkát a hívek nem szívesen, következőleg rosszul végzik. Több plebánost halálra zaklattak a hívek ezen munka miatt.

Utódja lett *Liptay Antal* 1755—1758-ig, ki 31 éves korában itt meghalt.

Utána következnek *Szkladanovics István* 1758—1759-ig; egy év mulva már Trencsény-Teplán, majd 1782-ben Kovarcon plebános, hol meg is halt 1800. jan. 12-én.

Lovdszy József 1759—1773-ig működött itt. Kis-Ugyicsáról került ide, itt meghalt.

Schütz István volt bittsei káplán 1773—1788-ig kormányozta e plebániát, s miután — saját feljegyzése szerint — a papradnóiak nyers magaviseletét meguntta, Köröskényben plebánoskodott 1788—91-ig, aztán nyugalomba vonult. Egy évig Trencsénben testvérénél, majd Nyitrán lakott, hol (in monte Kövesd) meghalt 1811-ben.

Utódja *Szádeczky János* (de Szádecse) 1788—1797-ig, ki eddig rovnei káplán volt. Szorgoskodása folytán herceg Eszterházy Antal kegyúr, a hívek számának megfelelő nagy, csinos templomot építtetett a temető mellett, mely 1792-ben befejezve és benedikálva lett; román stílusban épült. Védsejtelje ugyanaz, ki a régi templom is volt: szent András. Az 1831-iki visitatio ismerteti ez új templom három oltárát, de hogy mikor állították fel, arról sehol sem olvasok. A főoltár valószínűleg a régi templomból vétetett át, s csakis az oltár mögött függő szent András képe lehetett új, miután az evangélium oldalán függő másik szent András-kép régibb időre vall, (az utóbbit a néphagyomány a régi templom oltárképének tartja). 1812-ben új főoltár lett felállítva, mi talán nem lett volna szükséges, ha az új templomban egyszersmind új főoltár is építetett volna. Az új templomban szűz Mária oltáráról biztosan állíthatom, hogy már a régi templomban megvolt, miután ez évi (1901.) lourdi oltárrá történt átalakításánál az oltár mögött találtam egy faragott kis táblát, melyen már alig olvasható

ezen felirat van: „Hoc altare ad majorem Dei Gloriam curatum est per R. Patrem Nicolaum Kontil Filium Papradnensem et Parochum Trubinnensem, Anno 1728.“; az új templom pedig csak 1792-ben épült. A szent József melléoltár, előbbi állapota után itélve egyidejű lehetett a szűz Mária oltárral. Szádeczky nevéhez fűződik még a kápláni állomás rendszeresítése. 9 évi működése után állomást cserélt a rovnei plebánossal: *Otrokóczy Józseffel* (puchói születésű), ki 1797—1800-ig volt itt. Előbb Roszinán, majd Rovnén plebánoskodott; csak 3 évig volt itt, azután öregségtől megtörve nyugalomba vonult Nyitrára, hol meghalt a Máriahegyen 1810.

Utána *Bazilides András*t (csacai születésű) találjuk Papradnón 1800—1812-ig. Mint liethavai káplán a riecsncai plebániát nyerte el; innen *Fuchs* püspök Ceremoniariusnak hívta meg, majd ismét Szulýon plebános, honnan Papradnóra került, 12 évig kormányozta a plebániát; ő nagyobbitotta a temetőt és mély árkokkal sáncoltatta a szomszéd szántóföldről, hogy a nedvesség ellen megvédje. Végre hívei nyers magaviselete folytán a szulýói plebánossal állomást cserélt. A papradnóiakról följegyezte, hogy legkisebb kételye sincs az iránt, hogy Chám nemzetségéből származnak, miután az ő személyében már a negyedik plebánost távozásra kényszerítették. Meghalt Sztreconsón 1817-ben, elte 56. évében.

Marczis János (kocskóci) 1812—1838-ig. Előbb 5 évig kasszai káplán, azután 8 évig Szulýon plebános volt. Közbenjárására a kegyúr új főoltárt emelt, a templomot kifestette, a plebániát renoválta és hozzáépíttetett két káplán szobát meg magtárt. Itt meghalt.

Utódja lett *Laczkó János* (kiszucaujhelyi) 1838—1841-ig. Mint rovnei káplán megkapta a dlhopolei plebániát, honnan Papradnóra jött. Nem tudván megszokni hívei vad természetét, Rovnére ment — meghalni.

(Folyt. köv.)

Telefon.

Sz. J. Budapest. Kár az Albert Mojschevel annyit foglalkozni, még utóvégre is elhinné, hogy valami jelentős ember. Itt senki sem tulajdonított fontosságot az ő felszólalásának.

Csári. Mi Agnelli urat sokkal többre becsüljük, hogy sem közleményét kiadhatnók. Hanem' hogy önnök is meglegyen az öröme, hát kuriozumkép itt hozunk szórószóra egy részletet az akrosztichonból:

Geologus s fűvész legnagyobb mestere
Óltárhoz lép máma az ezüst misére.
Nála van letéve nemesítés titka,
Zsarolni tudja ő a kort, a mi ritka.
Egy éves növénynek élet hosszabitja
Egész e világra (m.) „Kincset“ távolítja.

— Ejnye azt a „Magyar kincsen“ hízalt pegazusát magának! Hát így akarja ön megtisztelni a plebánosát? Inkább leirta volna szépen Agnelli urnak fűvész telepeit, mert azokat, úgy látszik, külföldön jobban ismerik, mint a vármegyében.

„Ismét egy kaland“, mely csak úgy végződik, mint előbbi próbálkozása. Idővel azonban, ha tanul és gondosan dolgozik, használható is írhat, mert látszik, hogy a tehetség önből nem hiányzik. Hanem valamire mégis figyelmeztetjük. Ön következetesen „biljárdnyi hópelyhek“ről, „biljárdnyi csillagok“ról beszél. Először azt hittük, hogy tollhiba; de miután ön jobb ügyhöz méltó következetességgel ragaszkodik a biljárdhoz, hát megmondjuk, hogy az nem milliók a potenciája, mert az milliárd, meg billió. A biljárd, még ha j-vel írjuk is, egy szelid természetű, négy lábú házi állat, melynek az emberek, ha semmi más dolguk nincsen, hátát szoktak vakargatni dákóval. — Egyelőre csak tanuljon szorgalmasan és figyelemmel olvassa a magyar remekírók műveit.

VASUTI MENETREND.

— Érvényes 1901. évi május hó 1-étől. —

Érsekujvár—Privigye.				
Pozsony ind.	1:27	—	—	5:39
Érsekujvár érk.	4:10	—	—	7:04
Budapest ind.	10:00	8:00	1:45	5:15
Érsekujvár érk.	1:25	9:53	3:37	6:56

Érsekujvár ind.	4:30	10:00	3:50	7:35
Bánkeszi	4:43	10:13	4:02	7:48
Nagy-Surány	4:59	10:16	4:20	7:59
Ondrohó	5:10	10:37	4:30	8:10
Komjáth	5:21	10:48	4:41	8:21
Nagy-Kér	5:33	11:00	4:53	8:33
Ivanka	5:49	11:16	5:10	8:50
Nyitra érk.	6:04	11:31	5:25	9:05
Nyitra ind.	6:09	12:05	5:31	—
Sarló-Kajsza	6:19	12:15	5:41	—
Üzbégh	6:28	12:31	5:50	—
Vicsáp-Apáthi	6:45	12:48	6:07	—
Szomorfalú	6:54	12:57	6:16	—
Ludány	7:13	1:17	6:36	—
Nagy-Tapolcsány	7:36	1:38	6:57	—
Bossány	7:51	1:53	7:12	—
Chinorán	8:00	2:01	7:20	—
Zsámbokrét	8:07	2:08	7:27	—
Kis-Bélic	8:15	2:16	7:35	—
Nagy-Bélic	8:28	2:34	7:48	—
Simony	8:38	2:44	7:58	—
N.-Ugróc	8:48	2:56	8:07	—
Oszlány	8:58	3:08	8:17	—
Nyitraszeg	9:06	3:17	8:19	—
Nemes-Kosztolány	9:21	3:36	8:33	—
Novák	9:33	3:50	8:45	—
Koós	9:45	4:02	8:57	—
Privigye érk.	9:56	4:13	9:08	—

Privigye—Érsekujvár.

Privigye ind.	4:05	12:28	—	6:05
Koós	4:15	12:38	—	6:15
Novák	4:26	12:51	—	6:26
Nemes-Kosztolány	4:40	1:10	—	6:30
Nyitraszegh	4:50	2:22	—	6:50
Oszlány	4:58	1:31	—	6:58
N.-Ugróc	5:08	1:50	—	7:08
Simony	5:15	1:57	—	7:16
N.-Bélic	5:28	2:20	—	7:39
Kis-Bélic	5:31	2:23	—	7:42
Zsámbokrét	5:34	2:01	—	7:54
Chinorán	5:45	2:36	—	7:59
Bossány	5:54	2:45	—	8:08
N.-Tapolcsány	6:15	3:05	—	8:29
Ludány	6:31	3:27	—	8:46
Szomorfalú	6:52	3:50	—	9:07
Vicsápapáthi	6:58	3:56	—	9:13
Üzbégh	7:15	4:24	—	9:30
Sarló-Kajsza	7:23	4:32	—	9:38
Nyitra érk.	7:33	4:42	—	9:55
Nyitra ind.	7:38	4:50	12:50	9:43
Ivanka	7:54	5:09	1:06	10:14
Nagy-Kér	8:07	5:22	1:19	10:27
Komjáth	8:21	5:36	1:33	10:41
Ondrohó	8:29	5:45	1:42	10:50
Nagy-Surány	8:50	6:05	1:55	11:10
Bánkeszi	8:58	6:14	2:03	11:18
Érsekujvár érk.	9:10	6:27	2:15	11:30

Bpest felé: Érsekujvár ind.	11:56	7:04	2:37	4:10
Budapest érk.	1:50	9:00	5:55	7:45
Bécs felé: Érsekujvár ind.	9:53	6:56	3:37	1:38
Pozsony érk.	11:21	8:07	5:09	4:21

Nyitra—Lipótvár.

Nyitra ind.	6:55	9:50	4:10
Sarló-Kajsza	7:03	9:58	4:17
Üzbégh	7:20	10:05	4:29
Andacs	7:28	10:13	4:38
Elecske	7:36	10:21	4:47
Récsény	7:47	10:34	5:02
Galgóc	8:01	10:49	5:21
Lipótvár érk.	8:09	10:57	5:30

Lipótvár—Nyitra.

Lipótvár ind.	8:25	11:35	5:55
Galgóc	8:35	11:44	6:05
Récsény	8:58	12:03	6:25
Elecske	9:06	12:11	6:33
Andacs	9:17	12:17	6:39
Üzbégh	9:22	12:32	6:50
Sarló-Kajsza	9:28	12:38	6:56
Nyitra érk.	9:35	12:45	7:03

Nagy-Surány—Kis-Tapolcsány.

Nagy-Surány ind.	5:10	1:16	4:15
Verebély	6:28	2:33	5:28
Aranyos-Maróth	7:33	3:33	5:58
Kis-Tapolcsány érk.	7:45	3:45	6:08

Kis-Tapolcsány—Nagy-Surány.

Kis-Tapolcsány ind.	6:20	4:13	7:45
Aranyos-Maróth	6:44	4:23	8:10
Verebély	7:38	5:09	9:23
Nagy-Surány érk.	8:34	6:00	10:50

(A vonallal aláhuzott számok az éjjeli időt jelentik.)

A vágvölgyi vonal menetrendje.

Zsolna—Lipótvar.					
	Sz. v.	gy. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.
Zsolna ind.	9:25	3:45	5:24	2:55	3:38
Hricsó	9:42	"	5:41	"	3:57
N.-Bittse Predmér	9:55	"	5:53	3:18	4:14
Vág-Beszterce	10:17	"	6:23	3:35	4:41
Puchó Kocsók	10:35	4:35	6:41	3:48	5:00
Bellus	10:49	"	6:54	"	5:15
Lédec	10:55	"	7:01	"	5:22
Illava	11:05	4:51	7:11	4:05	5:33
Dubnic	11:15	"	7:22	"	5:44
Tepla Tr. Teplícé	11:23	5:02	7:30	4:16	5:52
" in.	11:32	5:07	8:10	4:22	6:03
Trencsén	11:44	5:16	8:26	4:32	6:17
Tr. Isztebnik	11:49	5:23	8:33	"	6:23
Melsic	12:06	"	8:57	4:45	6:44
Bohuszlavic	12:14	"	9:09	"	6:54
Vágújhely	12:25	5:47	9:32	4:59	7:06
Brunóc	12:36	"	9:47	"	7:38
Pöstyén	12:52	6:05	10:08	5:21	8:02
Drahóc	"	"	10:18	"	8:13
Nagy-Kosztolány	1:06	"	10:26	"	8:24
Lipótvar	1:17	6:23	10:42	5:40	8:40
Nyitra érk.	"	"	12:45	7:03	"
Budapest érk.	7:05	9:45	5:55	9:25	"
Pozsony érk.	3:38	"	1:19	6:58	11:30
Bécs érk.	6:35	"	5:55	8:25	"

Lipótvar—Zsolna.					
Budapest ind.	7:30	9:25	6:15	9:40	
Bécs ind.	8:05	9:35	4:20	10:45	
Pozsony ind.	6:00	9:36	1:20	6:15	1:45
Nyitra ind.	6:55	9:50			
Lipótvar ind.	8:20	11:01	3:41	9:27	4:00
Nagy-Kosztolány	8:35	"	3:56	"	4:13
Drahóc	8:43	"	4:03	"	"
Pöstyén	8:56	11:23	4:20	9:48	4:44
Brunóc	9:13	"	4:39	"	4:59
Vágújhely	9:31	11:42	4:59	10:08	5:17
Bohuszlavic	9:40	"	5:09	"	5:20
Melsic	9:50	11:55	5:19	"	5:34
Tr. Isztebnik	10:08	"	5:38	"	5:51
Trencsén	10:15	12:11	5:45	10:37	5:56
Tepla Tr. Teplícé	10:27	12:20	5:57	10:46	6:08
" in.	10:36	12:26	6:05	10:51	6:16
Dubnic	10:45	"	6:13	"	6:25
Illava	10:56	12:40	6:39	11:05	6:36
Lédec	11:06	"	6:49	"	6:46
Bellus	11:13	"	6:49	"	6:53
Puchó	11:29	12:57	7:09	11:22	7:08
Vág-Beszterce	11:49	1:11	7:25	"	7:28
N.-Bittse Predmér	12:16	1:27	7:54	"	7:54
Hricsó	12:32	"	8:09	"	8:09
Zsolna érk.	12:50	1:50	8:26	12:13	8:26

(A vonalaláhuzott számok az éjjeli időt jelentik.)

Teljesen ingyen!

Dr. Tóth János felső-zobori szőllejében mintegy

500 szekér kő

a szálló kitisztítása céljából, teljesen ingyen átvehető. A kő egy rakáson van, közel az uthoz és igen könnyen megközelíthető. A kik az ajánlatra reflektálnak, forduljanak akár szóval, akár írásban lapunk szerkesztőségéhez.

Pályázati hirdetmény.

A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara által egy törekvő és szegénysorsu ifjú részére a budapesti m. kir. állami felső építő ipari szakiskolánál alapított évi 600 koronát kitevő

tanulmányi ösztöndíjra

pályázat hirdettetett.

Felhívtnak tehát mindazon pályázni óhajtok, kik a fentebb említett intézetbe már be voltak iratkozva, vagy pedig, a kik csak ezután szándékoznak oda belépni, miszerint iskolai, illetőségi, erkölcsi, születési és szegénységi bizonyítványokkal felsorolt folyamodványaikat legkésőbb **folyó évi augusztus hó 10-ig a pozsonyi kereskedelmi és iparkamarához** nyujtsák be.

A feltételekről szóló szabályzat a nyitrai ipartestületnél betekinthező.

Nyitra, 1901. évi július hó 13-án.

Az ipartestületi elöljáróság.

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

VAJDA J. butorgyári raktára

NYITRA, Párutca.

Olajfestményekben nagy választék a legjutányosabb árak mellett.

A n. é. butorvásárló közönség becses figyelmébe ajánlom dús választékú, szilárd és modern stílusú

háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezésekből álló raktáramat

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, **minden versenyt kizáró** olcsó árakon, ugyszintén

saját készítményű kárpitos butoraimat.

Szilid és pontos kiszolgálás biztosított. Kívánatra költségvetéssel és rajzokkal szívesen szolgálunk.

37-52.

Kiváló tisztelettel

VAJDA J.

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

SZUPERFOSZFÁTOT,

kénsavas kálit,

kénsavas ammoniakot,

Kovasavas kálit,

(dohánytrágyázásra)

Chilisalétromot,
Kainitot,

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

Huszár István könyvnyomdája Nyitra.